

แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน
ในจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย

Strategic Plan for Integrated Sustainable Tourism Development
in Lopburi Province, Thailand

วีรพล น้อยคล้าย¹ พยอม ธรรมบุตร²

Weerapol Noiklai, Payom Dhamabutra

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี 2) วางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสานด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเครื่องมือ ได้แก่ แบบรายการศึกษาชุมชน แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว สัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา มีประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน จากภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน รวมทั้งนักท่องเที่ยว และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว รวมจำนวน 400 คน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) จังหวัดลพบุรีมีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อความหมาย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของจังหวัดลพบุรี และด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน 2) แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี มีวิสัยทัศน์คือ จังหวัดลพบุรีจะพัฒนาเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในเอเชีย มีแบรนด์ที่มีจุดยืน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ แบนด์ที่ 1 ลพบุรีเมืองท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม 4 สมัย ฝึกปฏิบัติธรรม ณ เมืองละโว้ เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ แบนด์ที่ 2 ลพบุรีเมืองนวัตกรรมอาหารโลก เพิ่มประสบการณ์ชีวิตด้วยกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในเทศกาลอาหาร ดนตรี กีฬา สุขภาพ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้ แบนด์ที่ 3 ลพบุรีเมืองท่องเที่ยวธรรมชาติ “ป่าซับลังกา” ป่าฝัน

Received: 2021-04-23 Revised: 2021-07-12 Accepted: 2021-07-13

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยพะเยา Doctor of Philosophy Program in Tourism Management, College of Management Bangkok, University of Phayao. Corresponding Author e-mail: weerapolnoiklai@gmail.com

² สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยพะเยา Program in Tourism Management, College of Management Bangkok, University of Phayao.

ใหญ่ของภาคกลางตอนบน รับพลังแสงอาทิตย์กลางทุ่งดอกทานตะวันผืนใหญ่ที่สุดในประเทศไทย พักผ่อนกลางสายน้ำ ณ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และแบรนด์ที่ 4 ลพบุรีเมืองท่องเที่ยวสังคมพหุลักษณะวัฒนธรรม พุทธ คริสต์ อิสลาม และกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords): แผนยุทธศาสตร์; การพัฒนาการท่องเที่ยว; การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the potential of sustainable integrated tourism development in Lopburi Province 2) plan a strategy for sustainable integrated tourism development in Lopburi Province This research used the mixed method with exploratory design, the main research was qualitative while the supporting was quantitative, using Participatory Action Research: PAR. The qualitative research instruments were community study checklists, tourism resource audit checklists and the structured in- depth interview and focus group form. The qualitative data were collected from 32 key informants belonging to public sector, private sector, people and tourists. The quantitative research instrument was the questionnaires, the data were collected from 400 respondents. The qualitative data were verified and analyzed with Triangulation and the content analysis while the statistics used to analyze the quantitative data were: percentage, mean and standard deviation. The research revealed that 1) Lopburi Province had the potentials of natural and cultural tourism resources, capacity to create various activities to raise awareness of conservation and mind development, community participation to develop tourism and capacity to manage sustainable tourism. 2) The strategic plan had the vision to brand Lopburi as one of the best destination in Asia, enhancing 4 brands with various positions: Brand No.1: Lopburi will be the best destination of arts and civilization of 4 eras and the world hub of meditation practice. Brand No.2: Lopburi will be the world food innopolis with various creative activity of festivals and events: food, music, sport and health to develop local economy and to distribute income to people. Brand No.3: Lopburi will be the best destination of world natural tourism in Sub-Lanka Forest, the large forest in the central plain of Thailand, the largest sunflower plantation and Pasak Jonsit Dam. Brand No.4: Lopburi will be the multicultural destination: Buddhism, Christianity, Islam and various ethnic groups, living together in peace.

Keywords: Strategic Plan; Tourism Development; Sustainable Tourism

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคือฟันเฟืองที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศที่ทุกประเทศในโลกต่างใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ องค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nations World Tourism Organization: UNWTO, 2015) ได้คาดการณ์ถึงปี พ.ศ.2573 ว่าภูมิภาคที่จะได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวสูงสุดคือภูมิภาคยุโรป รองลงมาคือเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก ซึ่งการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาตินั้นย่อมส่งผลดีต่อประเทศในด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้นานาประเทศให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อหวังผลประโยชน์การเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ขาดความสมดุลของการพัฒนาที่ยั่งยืน อันประกอบด้วยมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาจิตใจของคนในประเทศ

ในปี พ.ศ.2515 องค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมโดยมีวาระการประชุมว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (United Nation Conference on Human and Environment) ณ กรุงสตอกโฮล์ม ราชอาณาจักรสวีเดน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้นานาประเทศทั่วโลกหันมาให้ความสนใจกับการพัฒนารูปแบบใหม่ที่สามารถลดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่เกิดมาจากการพัฒนาประเทศ เป็นที่มาของแนวคิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556) โดยในปี พ.ศ.2558 องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้ประกาศให้ปี ค.ศ.2017 เป็นปีสากลแห่งการเริ่มต้นการพัฒนาที่ยั่งยืน และได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าวที่เรียกว่า Sustainable Development Goals (SDGs 17) ซึ่งมี 17 เป้าหมายของการพัฒนาที่สมดุลในด้านต่าง ๆ (พยอม ธรรมบุตร, 2560) ด้วยเหตุนี้นานาชาติทั่วโลกที่ต้องการความยั่งยืนจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ ที่ครอบคลุมในทุกมิติของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาจิตใจ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้มีการกำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศที่ยึดหลักและประยุกต์การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุล ยั่งยืน กระจายรายได้ และพัฒนาอย่างเท่าเทียม มีระบบนิเวศที่ดี สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) อนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนและตอบสนองและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยให้ความสำคัญกับการวางรากฐานและแก้ไขปัญหาคือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ทั้งด้านคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยว และ

โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการสร้างสมดุลของการพัฒนา (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดลพบุรีจึงได้มีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดระยะ 4 ปี พ.ศ.2561-2564 ฉบับทบทวน พ.ศ. 2563 (สำนักงานจังหวัดลพบุรี, 2563) โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาบุคลากรและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว พัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมการตลาดเชิงรุก และการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการ ซึ่งหากพิจารณาแนวทางการพัฒนาที่ได้กล่าวมาจะเห็นว่าแผนพัฒนาจังหวัดลพบุรีระยะ 4 ปี ยังขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดให้เป็นจุดหมายปลายทางที่โดดเด่นสำหรับนักท่องเที่ยว และเพื่อบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของโลก ดังนั้นผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการที่ยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี โดยผลจากการวิจัยที่เกิดจากการบูรณาการทางความคิดของทุกภาคส่วน ก่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจังหวัดลพบุรี ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และจิตใจ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย
2. เพื่อวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยแบบผสมผสานเชิงสำรวจ ซึ่งมีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

1. วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 32 คน ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน

ประชาชนที่อาศัยในจังหวัดลพบุรี และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบรายการศึกษาชุมชน แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว สัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นต้น (Secondary) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) มีวิธีการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษาชุมชน โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบรายการตรวจสอบชุมชนศึกษา และแบบรายการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

2.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การประชุมกลุ่มย่อย และวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.3 ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพและการประชุมกลุ่มย่อยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายใน เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนของการพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ต่อจากนั้นจึงวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อหาโอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรีในอนาคต ร่วมกันทำการวิเคราะห์ SWOT และสังเคราะห์ TOWS และร่วมกันหาคำศัพท์ของการพัฒนาการท่องเที่ยว

2.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มาวางนโยบายและให้ที่ประชุมลงความเห็นร่วมกัน ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ลำดับความสำคัญ จัดกลุ่มของเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์ จำแนก และสรุปประเด็นสำคัญ (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2554)

2. ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจสอบ ข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลด้านเวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกันในจังหวัดลพบุรี

3. ผู้วิจัยนำผลข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการวิจัยเชิงคุณภาพมาทำการประมวลผล เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามของการวิจัยเชิงปริมาณ

2. วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1977 อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2551) ในการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 385 คน และเพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อนของข้อมูล จึงเพิ่มจำนวนประชากรอีกร้อยละ 4 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling) โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ภาครัฐ จำนวน 100 คน ภาคเอกชน จำนวน 100 คน ประชาชนที่อาศัยใน

จังหวัดลพบุรี จำนวน 100 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี จำนวน 100 คน ซึ่งในการรวมกลุ่มตัวอย่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกลุ่มกัน ผู้วิจัยใช้ One-Way ANOVA เพื่อทดสอบความแตกต่างค่าตอบของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม โดยผลการทดสอบพบว่า คะแนนของการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งได้สร้างขึ้นจากการนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้เป็นข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำตอบเป็นแบบตัวเลือก (Check List) ตอนที่ 2-4 เป็นคำถามให้ตัดสินใจเลือกด้วยเกณฑ์การตอบจากมากที่สุด - น้อยที่สุดดังนี้ ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว ตอนที่ 3 การประเมินศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยว และ ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการ และตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบดังนี้

1. ทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

2. ทดสอบกับกลุ่มคน 30 คน เพื่อนำคำตอบมาหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการทดสอบการเก็บข้อมูลจริงโดยวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัต (Cronbach's alpha coefficient) (สุวิมล ติรกันันท์, 2550, หน้า 146) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ที่ 0.90 ซึ่งมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.71 ดังนั้นแบบสอบถามจึงเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 400 ชุดไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์
2. บันทึกข้อมูลเพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS)
3. ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และแสดงผลออกมาเป็นคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยบรรยายข้อมูลระดับความคิดเห็นของแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย” สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรี พบว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวอันดับที่ 1 คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 รองลงมา อันดับที่ 2 คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 อันดับที่ 3 คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านมหรหรรเทศกาลและประเพณี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 อันดับที่ 4 คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.67 และอันดับสุดท้าย คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.49 ตามลำดับ สำหรับศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้ ศักยภาพอันดับที่ 1 คือ ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.91 ศักยภาพอันดับที่ 2 คือ ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อความหมาย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.66 ศักยภาพอันดับที่ 3 คือ ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของจังหวัดลพบุรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.61 และศักยภาพอันดับสุดท้าย คือ ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.56 ตามลำดับ

2. การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย พบว่า วิสัยทัศน์จังหวัดลพบุรี อันดับที่ 1 คือ ลพบุรีเมืองท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรมอารยธรรม 4 สมัย ฝึกปฏิบัติธรรม ณ เมืองละโว้ เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 รองลงมา อันดับที่ 2 คือ ลพบุรีเมืองนวัตกรรมอาหารโลก เพิ่มประสบการณ์ชีวิตด้วยกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในเทศกาลอาหารดนตรี กีฬา สุขภาพ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 อันดับที่ 3 คือ ลพบุรีเมืองท่องเที่ยวธรรมชาติ “ป่าซับลังกา” ป่าผืนใหญ่ของภาคกลางตอนบน รับพลังแสงอาทิตย์กลางทุ่งดอกทานตะวันผืนใหญ่ที่สุดในประเทศไทย พักผ่อนกลางสายน้ำ ณ เชื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06 และอันดับสุดท้าย คือ ลพบุรีเมืองท่องเที่ยวสังคมพหุวัฒนธรรม พุทธ คริสต์ อิสลาม และกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 ตามลำดับ โดยภายใต้วิสัยทัศน์ซึ่งเป็นกรอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรีจะประกอบด้วยยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการ ดังนี้

ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี จากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เป็นอันดับที่ 1 คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมา อันดับที่ 2 คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.14 อันดับที่ 3 คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์

สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 และอันดับสุดท้าย คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่อพัฒนาสังคม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ ประกอบด้วยกลยุทธ์และโครงการ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1.1 กลยุทธ์การอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญา วิถีชีวิตชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.96 โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น คือ โครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาอารยธรรม ศิลปกรรม 4 สมัยของลพบุรี และโครงการจัดตั้งศูนย์ศึกษาสมุนไพรและแพทย์แผนไทย เพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตามลำดับ กลยุทธ์ที่ 1.2 กลยุทธ์การพัฒนาจิตใจ และปลูกจิตสำนึก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.85 โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น คือ โครงการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้หนทางแห่งการพ้นทุกข์ ณ ศูนย์พัฒนาจิตและปัญญาแห่งโลก และโครงการสร้างแพคเกจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใจด้วยแพทย์แผนไทย ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ประกอบด้วยกลยุทธ์และโครงการ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 2.1 กลยุทธ์การพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.98 โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น คือ โครงการสร้างแพคเกจท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัย ส่งเสริมลพบุรีเมืองนวัตกรรมอาหารโลกที่ปลอดภัย และโครงการสร้างแพคเกจท่องเที่ยวอโรยล้นถิ่นเมืองละโว้ กินอาหารไทยไร้โรคพยาธิ ตามลำดับ กลยุทธ์ที่ 2.2 กลยุทธ์เชิงการตลาด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97 โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น คือ โครงการพัฒนาช่องทาง การจัดจำหน่ายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรีให้เป็นแบบ One Stop Service ที่เป็นสากล และโครงการศึกษากลุ่มตลาดเป้าหมายด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ตลาดจีน อินเดีย อาเซียน ตลาดผู้มีฐานะ ตลาดผู้สูงอายุ ตลาดออนไลน์ ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยกลยุทธ์และโครงการ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 3.1 กลยุทธ์การจัดการทรัพยากร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.90 โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น คือ โครงการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมของจังหวัด และโครงการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานขยะครบวงจร ตามลำดับ กลยุทธ์ที่ 3.2 กลยุทธ์การใช้ประโยชน์พื้นที่ (Land Use) เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.88 โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น คือ โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบโบราณสถานและย่านประวัติศาสตร์ และโครงการเพิ่มพื้นที่ปลูกดอกทานตะวัน ดอกไม้ในยุคนสมเด็จพระนารายณ์ และดอกดาวกระจาย ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่อพัฒนาสังคม ประกอบด้วยกลยุทธ์และโครงการ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 4.1 กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งและการกระจายรายได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.94 โดยมีความคิดเห็นของโครงการใน

อันดับต้น คือ โครงการจ้างงานและพัฒนาทักษะบุคลากรด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน และโครงการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคกลาง ตามลำดับ **กลยุทธ์ที่ 4.2 กลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยว** มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.89 โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น คือ โครงการวางแผนปฏิบัติการการจัดการท่องเที่ยวระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และระดับจังหวัดลพบุรี และโครงการเตรียมความพร้อมเพื่อรับวิกฤตและภัยพิบัติในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่อง “แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย” มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักท่องเที่ยว ตลอดจนผู้วิจัยได้ร่วมกันค้นพบว่า จังหวัดลพบุรีมีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวมากที่สุด ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดในภาคกลางมีทำเลที่ตั้งเหมาะสมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว มีความหลากหลายทางทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรม สมควรแก่การส่งเสริมให้เป็นเมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เนื่องด้วยจังหวัดลพบุรีมีความเจริญทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและยาวนานกว่า 3,000 ปี ตั้งแต่ก่อนยุคประวัติศาสตร์ สมัย ทวารวดี สมัยลพบุรี สมัยอยุธยา จนมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ที่ได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรีและจังหวัดโดยรอบ ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเกษตร โดยปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ให้มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม มีความหลากหลาย และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอย่างยั่งยืน 2) ศักยภาพด้านการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อความหมาย ผู้วิจัยขออภิปรายว่า จังหวัดลพบุรีมีกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับพื้นที่และเอื้อต่อการส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยว และมีกิจกรรมสามารถให้ประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจและมีความคุ้มค่าในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ และการท่องเที่ยวในเขตทหาร เป็นต้น สมควรส่งเสริมให้จังหวัดลพบุรีเป็นเมืองการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ 3) ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ปัจจุบันจังหวัดลพบุรีเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โดยมีการเชิญตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งประชาชน ผู้นำชุมชน และนักท่องเที่ยวเข้าร่วมเพื่อแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ เห็นได้จากการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี ประจำปีงบประมาณ 2561 - 2565 (สำนักงานจังหวัดลพบุรี, 2563) โดยได้มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการ

ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการ และ 4) ศักยภาพการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยขออภิปรายว่า การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนที่ดีที่สุด โดยงานวิจัยของรศดา เวชฎาพันธุ์ และสุมาลี สันติพลูม (2561) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี ซึ่งผลการศึกษาทำให้ทราบว่า การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความยั่งยืนในด้านสังคมสูงสุด รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ ซึ่งปัจจุบันจังหวัดลพบุรีได้กำหนดแผนพัฒนาจังหวัด โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาบุคลากรและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว เพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้เกิดมูลค่าเพิ่ม พัฒนาการตลาดเชิงรุกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการ ซึ่งหากพิจารณาแนวทางการพัฒนาที่ได้กล่าวมาจะเห็นว่าแผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี ยังขาดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการที่ยั่งยืนที่ครอบคลุมในทุกมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นจังหวัดลพบุรีควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เหมาะสมต่อท้องถิ่น บนพื้นฐานของความเสมอภาค และเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้มาเยือน

2. ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้เกิดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี มีวิสัยทัศน์ คือ จังหวัดลพบุรีจะพัฒนาเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่น มีแบรนด์ที่มีจุดยืน 4 ด้านดังนี้ แบรินด์ที่ 1 ลพบุรีเมืองท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมอารยธรรม 4 สมัย ฝึกปฏิบัติธรรม ณ เมืองละโว้ เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ แบรินด์ที่ 2 ลพบุรีเมืองนวัตกรรมอาหารโลก เพิ่มประสบการณ์ชีวิตด้วยกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในเทศกาลอาหาร ดนตรี กีฬา สุขภาพ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้ แบรินด์ที่ 3 ลพบุรีเมืองท่องเที่ยวธรรมชาติ “ป่าซับลังกา” ป่าผืนใหญ่ที่สุดของภาคกลางตอนบน รับพลังแสงอาทิตย์กลางทุ่งดอกทานตะวันผืนใหญ่ที่สุดในประเทศไทย พักผ่อนกลางสายน้ำ ณ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และแบรินด์ที่ 4 ลพบุรีเมืองท่องเที่ยวสังคมพหุลักษณะวัฒนธรรม พุทธ คริสต์ อิสลาม และกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งวิสัยทัศน์ของการพัฒนาดังกล่าวจะนำมาเป็นกรอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรีในรูปแบบของตราสินค้าด้านการท่องเที่ยว (Tourism Brand) โดยมีความปรารถนาที่จะสร้างจังหวัดลพบุรีให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นระดับโลก (Branding Lopburi as A World Destination) และบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งการจะบรรลุวิสัยทัศน์จำเป็นต้องมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการให้ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอาศัยการท่องเที่ยวคานาคิดนำจังหวัดลพบุรีไปสู่การพัฒนาพื้นที่ (Area Based Development) ในภาพรวมแบบบูรณา

การอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของพยอม ธรรมบุตร (2558, หน้า 22) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมีแนวทางการพัฒนาและจัดการ ต้องนำมาใช้กับการท่องเที่ยวทุกรูปแบบในทุกพื้นที่จุดหมายปลายทาง โดยมีหลักการที่ครอบคลุมการพัฒนาทั้งสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งการพัฒนาทั้งด้านจิตใจ ซึ่งแนวทางการพัฒนาดังกล่าวจะต้องเป็นการพัฒนาที่มีความสมดุลของทุกด้าน เพื่อประกันความยั่งยืนระยะยาว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ภาครัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถนำแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรีได้

1.2 ภาคเอกชน ควรนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรีไปสู่การปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี

1.3 ภาคประชาชน ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี เพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชนและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดลพบุรีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism) เพื่อส่งเสริมให้จังหวัดลพบุรีเป็นเมืองนวัตกรรมอาหารที่ปลอดภัยตามวิสัยทัศน์ของจังหวัดในการเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560–2564). กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม. (2556). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2551). การวิจัยปฏิบัติการ. อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- พยอม ธรรมบุตร. (2558). เอกสารประกอบการสอนวิชาสัมมนา 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พยอม ธรรมบุตร. (2560). เอกสารประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยพะเยา.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานจังหวัดลพบุรี. (2563). *แผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2564 ฉบับทบทวน พ.ศ. 2563*. สืบค้น 15 มีนาคม 2564, จาก <http://website2021.lobburi.go.th/lobburi-province-development-plan>.
- สุวิมล ติรภานนท์. (2550). *การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2554). *การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ เรื่องการศึกษาชุมชนเพื่อสืบค้นองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.